

Riktlinje installation av underjordsbehållare eller sopsug

2023-04-24

Riktlinjen riktar sig till tjänstepersoner inom Samhällsbyggnadskontoret som arbetar med utformning och trafikreglering av gator/vägar och de som arbetar med bygglovshandläggning, till Nodra som sköter tömning av avfallet samt till fastighetsägare och byggherrar som funderar på att installera underjordsbehållare eller sopsug.

Syftet med riktlinjen är att få placeringar och sedan tömningar av underjordsbehållare och andra bottentömmande behållare samt sopsug att fungera bra för de som ska använda dem, de som ska tömma samt trafiken runt omkring.

Insamlingssystem

Underjordsbehållare är en behållare för avfall som helt eller delvis är nedgrävd i marken och som töms genom att en kranbil lyfter upp behållare. Avfallet slängs via en lucka som finns ovan jord medan en stor del av behållaren finns under jord. Det finns även bottentömmande behållare som inte är nedgrävda. Behållaren kan installeras för hämtning av restavfall, matavfall samt i flera fall även för förpackningar och tidningar.

Sopsug är ett insamlingssystem där kunden lämnar sitt avfall som sedan sugts vidare i ett rörsystem och hamnar antingen i en tank eller i en container. Tanken töms med en sugbil som kopplar in sig till en särskild dockningspunkt, detta system kallas för mobil sopsug. När soppåsen landar i en container som sedan körs iväg för tömning kallas det för stationär sopsug.

Arbetsmiljö och tillgänglighet

För att det ska vara möjligt för fastighetsägare att välja att installera underjordsbehållare eller andra bottentömmande behållare och sopsug behöver omgivningen och gatustrukturen runt omkring uppfylla vissa förutsättningar så att tömningen kan ske på ett säkert sätt enligt de råd och krav som finns. I denna riktlinje beskrivs förutsättningarna. Vid förändringar i befintliga områden eller när ett nytt område planeras behöver hänsyn tas till dessa förutsättningar om det ska vara möjligt med tömning av underjordsbehållare eller sopsug.

I Nodras riktlinjer för arbetsmiljö och tillgänglighet (Avfall Sveriges Handbok för avfallsutrymmen¹) finns det beskrivet vad som krävs för att kunna tömma underjordsbehållare, andra bottentömmande behållare eller sopsug. Exempelvis finns faktorer beskrivna såsom fri höjd vid tömning och hur långt avstånd det kan vara mellan bil och behållare/dockningsplats. Där finns även mått på gator/vägar och vändplats för att sopsugbilen ska kunna framföras på ett säkert sätt. I Norrköpings kommuns tekniska handbok finns krav, råd och typritningar gällande utformning av bland annat gator och vägar.

För att veta vilka gator/vägar och trafikflöden som lämpar sig för tömning av underjordsbehållare och sopsug har denna riktlinje tagits fram. Under nästa rubrik beskrivs förutsättningar för gator/vägar och trafikflöde. Med stöd av Nodras riktlinjer för arbetsmiljö och tillgänglighet (Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymmen) kan en bedömning göras om det är lämpligt att installera underjordsbehållare, andra bottentömmande behållare eller sopsug. På Nodras webbplats finns information till fastighetsägare² kring vad som krävs för att det ska vara lämpligt att installera underjordsbehållare, sopsug och andra bottentömmande behållare.

Förutsättningar

Behållarna eller sopsugsanläggningen ska vara placerade inom kvartersmark men sopsugbilen kan vid tömningen vara uppställd antingen på kvartersmark eller på allmän platsmark. Lämpligast är om tömningen sker på kvartersmark. Tömning på kvartersmark kräver dock att det t.ex. finns vändmöjligheter eller genomfart inom kvartersmark för att en säker tömning/framförande av bil ska kunna ske. Läs mer i ovan nämnda Handbok för avfallsutrymmen. Detta innebär att mark som skulle kunna användas till annat istället tas upp av vändplaner eller vägar inne på kvartersmark.

Är det inte möjligt med tömning på kvartersmark för att det ger orimliga konsekvenser på exploateringen eller i området kan upphämtning lösas från allmän platsmark.

För att kunna genomföra en säker tömning av underjordsbehållare, andra bottentömmande behållare eller sopsug på allmän platsmark eller sopsug behöver nedanstående förutsättningar beaktas. Det ska fungera som stöd vid både ny- och ombyggnation samt vid ändringar i befintlig miljö. I befintlig miljö kan behållare redan finnas installerade och dessa måste det tas hänsyn till vid ändring av t.ex. gaturummet. För att det ska vara möjligt med tömning behöver gatan/vägen uppfylla något av detta:

- Gatan ska vara en lokalgata med lågt trafikflöde med motorfordon (gata/väg inom kvarter eller inom stadsdel) eller en huvudgata med anlagd lastplats/lastficka i direkt anslutning till insamlingssystemet.

---

¹ <https://www.avfallsverige.se/for-medlemmar/vagledning-och-stod/handbocker/handbok-for-avfallsutrymmen/>

² <https://www.nodra.se>

- Körbanans minsta bredd ska vara 5,5 meter om körning i båda riktningar tillåts, för att möjliggöra möte. Förekommer parkering längs gatan krävs 8 meter vägbredd. För att tömningen ska fungera ska angoringsplats för sopbilen vara oberoende av parkering, vilket innebär att dagar och tider inte ska styra när tömning kan genomföras.
- På enkelriktade gator/vägar utan parkerade bilar kan körbanan vara mindre än 5,5 meter men minsta bredd bör inte understiga 3,5 meter.
- Om cykeltrafik finns ska det vara ett lågt trafikflöde för cykel i blandtrafik.
- Om gångtrafik finns ska det vara ett lågt flöde av gångtrafikanter på trottoar.
- Om gator/vägar är lämpliga och det enbart finns gångväg (trottoar) kan tömning för underjordsbehållare ske om gångvägen vid tömningstillfället spärras av.

Här är inte tömning från allmän platsmark av underjordbehållare lämplig:

- Vid huvudgator (genomfart mellan stadsdelar/områden)
- Från lokalgator med ”matarfunktion” (uppsamling av lokal trafik)
- Vid huvudcykelstråk
- Där lyft behöver göras över fordon eller över gång- och cykelväg.
- Där genomfart eller vändplats saknas (Backning ska inte förekomma)
- Vid gata med spårväg
- Om blockering av korsning eller in/utfarter ex. garage sker
- Om sopbilen behöver stå/åka på gång- och cykelväg vid tömning

Denna riktlinje är gemensamt framtagen av Samhällsbyggnadskontoret och Nodra och förvaltas av enheten Gata och Trafik på Samhällsbyggnadskontoret.